

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

LAPTULAJDONOS
Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

A stockholmi konferencia.

Mérsékelt reményekkel nézünk Gusztáv Adolf városa felé. Nem hisszük, hogy ez a stockholmi gyülekezés valami jót hozna ránk nézve. Nagyon ententei szelek fujdogálnak onnan a svéd partokról erre felé. Ez az internacionale olyan sineken indult meg, amik most készültek angol és francia gyárakban s amik rég vannak megkövácsovva, hogy okvetetlenül London s Páris felé vezessenek. Ha aztán esetleg útközben vasúti szerencsétlenség történik, akkor is be kell érkeznie a kiránduló társaságnak legalább Londonba. Nagy a gyanunk, hogy itt is a hazugságok nagymestere, Anglia, rendezi a bábszínházat. Ő mindenképen győztes akar maradni. Ha nem lehet se szárazon, se vizen, se levegőben, akkor megindítja a teoriák hadseregét. Elvégre épen az ő egyik nagy államférfia, Palmerston mondotta 1849-ben a magyar szabadságharc parlamenti tárgyalásánál, hogy a teoriák hatalmasabbak a hadseregeknél. Megpróbálja hát ezt is. Ő ebben a tekintetben is hatalmas felszereléssel rendelkezik. S mi könnyebb a teoriáknál? Még pénzbe se kerül, nem úgy mint a műnció. S a teoriáért nem kell vállalni a felelősséget. Hiszen azt is barátjuk egyik nagy írója, Mark Twain mondotta: „mindegy, az ember akár hazudik, akár

igazat mond, csak tudja a módját.“ Na ő tudja! S most úgy látszik, hogy a stockholmi konferencián is doctrinairek ülnek az előadói asztalokhoz, akik korlátlan kimérést rendeznek a felelősség nélküli elméletekből s új, eredeti csapásokon lépkednek, amiket azonban britt kezek vájtak a szociálpolitika sziklájában.

Mert nézzük csak, mit is hangoztatnak Stockholmban? Csak annexió nélkül lehet béke. Kinek áll érdekében ez a kijelentés? Csak rá kell pillantani a térképre s látjuk, hogy a mai háborús helyzet alapján ott, ahol harcolni kellett, mindenütt mi győztünk. A monarchia csekély területi veszteségével szemben sokszoros hódított térség van a szövetségek kezében. Egész országok ülnek zálogházainkban a kiváltatás kötelezettségével. Ahol harcoltunk, mindenütt győztünk, Anglia pedig legfennebb csak ott nyomult előre, ahol nem volt ellenség. Afrikában pl. nagyszerűen hódított. Ez az ő fegyveres tényeinek örök büszkesége. Kinek áll hát érdekében lemondani az annexióról? Csak az entente-nak. Anglia kétségkívül fájó lélekkel bocsátja ki kezéből a neveléses könnyűséggel szerzett területeket, de belemegegy a lemondás dalaiba szövetségeseiért. Az annexió nélküli békéből tehát csak az entente-nek lehet haszna.

A második, amit a stockholmi internacionale hangoztat, a nemzetiségi kérdés végleges rendezése. Ne feledjük el, hogy ezt a nemzetközies hangoztatják, akik nem ismernek el nemzetiséget, csak embert. S ezek most feldobják a nemzetiségi kérdést s határkiigazítást akarnak csinálni fajok szerint. Saját agyukból pattant ez ki? Nem hisszük. Ez megint valószínűleg angol patent. Hiszen kinek lesz ebből kára? Angliának hajszála sem görbül, az ő állama: britt. Franciaországnak nincsenek különálló nemzetiségei. Oroszország szláv faj. Talán Lengyelországot ki kell engednie kezéből, de ezen Oroszország nem búsul. A brigantik is közös családfát vallanak. Hanem Németország már megcsorbul ezen elv alapján. Vissza kell adnia esetleg Elzászt, mert az francia, vagy legalább is népszavazásnak kell döntenie a hovátartozásról. És vissza kell adnia Posent, mert az lengyel. De hát a Monarchia? Na, ezt megnyúzzák mérsáros nélkül. Csehország s az északi szláv elemek Magyarország északi megyéivel függetlenítenődök. Erdély, Bihar, Krassó-Szörény stb. Nagy-Oláhországhoz csatolandók, míg Magyarország déli részei a délszláv népek részére lesznek kihatandók. Így fest a népfajok uralmának megvalósítása a föld-abroszon. Kinek van hát kára ebből a faji

Harangszó.

Motto:

Szól a harang, az estharang!
Oh, miről nem regél e hang:
Hjúság, otthon s az az óra,
Hogy nekem szólt búcsúszóra. . .
E szép idők elmúltak már
S nem egy szívet a sírhant zár,
Mely akkor víg és boldog volt
Nem hall harangszót alszik, holt —
S ez így lesz, ha elmúltam én
Harang csendül minden estén,
Majd jár e völgyben más dalnok,
S rólatok zeng, szép harangok!

Az ember egyszer-egyszer következetlen önmagához! Az az, hogy hiszi, mintha lett volna s a végén kiderül az ellenkezője. Alig néhány napja, élesen itéltünk el egy magyar író (2) amiért Shakespeare-ről írván tanulmányt, kijelentette és hangsúlyozta, hogy a nagy drámaíró remek volta „britt“ természetében gyökerezik.

Uram fia! Ezt!! Most!! Mikor szinte hitvallássá magasodott ki az Anglia iránti ellenszenv, mindegyikünk csaknem kötelelesnek érzi magát kifejezni azt az undort, melyet a szigetország népe iránt éreznie kell; nem is zárja ezt magába senki, ajkára veszi untalan s megkönnyebül ha elmondhatta.

És engem épen most kísér ébren s álmamban a fentírt költemény varázsa; halkan mondogatom magamban, megkísértem valamely ismerős dallamra alkalmazni szavait. Hisz annyira zeneszerű ritmusa, hogy még az én — nagyon is szabad, mondhatnám gyarló fordításomban is dal módjára cseng fülemben.

Pedig hát ez is angol nyelven van írva! Megrezzent a toll kezemben! Irjam? Ne irjam? amit róla mondani szeretnék. . . S akkor megjelent emlékeim közül egy réges-régen látott kép: Byron és barátja Moore Tamás — az ír költő. — Szinte felujjongtam! Ki ne rokonszenvezne ma egy zseniális ír férfiúval, aki még hozzá költő és szépen dalol, harangról — S lám Moore-

ban meg van mind a három föltétel: ír volt, még pedig olyan, aki hadilábon állott az angol kormányal, mely nyakas és rideg volt, mint azóta is mindig s marad ilyen in aeternum.

Moore Tamás poéta is volt a javából, majd derűs, majd mélabús a hang költeményeiben; de mindig rátalált a szív legbensőbb húrjaira, s ő irt a harangról. — A harang!! Milyen költői, milyen rokonszenves dolog — (szinte azt mondtam: lény) a harang. — Mi lenne a világon, ha egyszerre a sok megokolt és még többször oktalannal rendelkező között megjelenne ez: Nem szabad sehoh és soha többé harangozni!! Elképzelhetetlen a hatás, mit ez a tilalom felidézne. Hiszen azon az egy néma napján a keresztyén társadalomnak, mikor gyászruhában, házat íkete lepellel borítva siratjuk a mi édes, nagy Halottunkat, nem bírok képzelnem olyan hívót, aki csak mosolyogni is tudna jókedvűen. . . S most már boruljon ránk ez a némaság, és ne hangozzék fel soha az Alleluja, a hitnek szép zenéje, a harangok összecsengése mellett.

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek ruhák, zászlók, stb. gyára — Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

elhelyezkedésből? Kizárólag nekünk és szövetségeseinknek. Ezek mellett az elvek mellett tehát ellenfeleink visszakapnak mindent, sőt még a zsványok is fájdalomdíjban részesülnek, mert úgy Oláhország-got, mint Szerbiát kártalanítani akarják, mi mint kártérítést fizetünk s ezenfelül területeinket is felhasogatják. Ezt jelenti az annexiónélküli béke s ezt jelenti a nemzetiségi kérdések rendezése ránk nézve.

Ezzel szemben azonban a jótékony feledés leple alá helyeződik Szerbia és Oláhország ügye. Sőt a háború közvetlen lángragyújtóinak még jótékony célú hangversenyt is óhajtának rendezni, amennyiben a hadviselők közös terhére akarják őt restaurálni. A példátlan gaz és alattomos támadó Oláhország kártalanítását meg egész kegyesen nekünk adományozzák. Vigjátékba illő judikatúra. A rablókat, gyilkosokat, gyújtogatókat még jutalomban is részesíteni! Ezt nevezi az internacionale igazságszolgáltatásnak? Hiszen ha általános emberi jogok alapján akarnak megoldani mindent, jó, mi belenyugszunk, de érvényesüljenek az emberi jogok az egész vonalon, nemcsak mikor rólunk van szó.

Ezek a körülmények késztetnek minket arra, hogy angol inspiráció nyomait lássuk a stockholmi internacionáléban. De ha ez nem így volna, akkor kétségtelenül megállapíthatnánk egy másik tényt s ez az, hogy Stockholmban bizonyos tiszteletreméltó chlumi köd nehezedik az elmékre. Nem szólnak a kétes értékű munkás vezérekrol, nem kétséges értékű favágó legényekrol, üvegezőkrol s a szellemi intelligencia száma hasonló képviselőjéről, hanem a szociáldemokracia hivatalos s elméletileg képzett egyénéiről. Ha ez közös felfogásuk, akkor a történelem, szociálpolitikus s államtudomány annyi szabadszója kerül össze a svéd fővárosban, amennyit mostanában nem látott Európa. Ezért nincsenek hivatalos Európa sorsán

Szinte fázom a gondolattól és lelkemben kong-kong ez a sok ünnepi alkalom harangszóval — és elképzelem azt harangszó nélkül. Aztán hallom újra — óh hány-szor hallottam már, mikor híven jelszavához: „Mortis plango“ elkísér egy hazasiót lelket, velünk sír. Nem tudjuk miért, de olyankor nem fáj a harangszó, sőt mintha biztatna a jövő élet reményeivel. Nem! Nem adjuk oda a harangot, a nagy világ szíve ez! Útmutató az Ég felé! Intő szózat: „Imádd az Istenséget!“ Avagy nem azt regéli-e a kis olvasó-könyv, hogy a léha fiú szökni akart a templom elől s a harang után ment. Úgy van: Vivos voco! És ha a harmadik része a nagy költő jelgétének ma már eredetiségében nem állhat is fenn: „Fulgura frango.“ — Mégis igaz, hogy mikor zivatar alkalmával megcsendül az a segélykiáltáshoz hasonló harangszó, mellyel a naiv tömeg az Ég haragját elhárítani véli s a törpe ember az elemekhez könyörületért esd — nem képezlek olyan embert, legyen az durva, szenvedélyes, züllött, aki erre a hangra, ha csak pillanatig is, magába nem tér s elismerve az Istenség hatalmát, meghunyászkodik előtte.

Ezek a gondolatok a harangszóról, ha talán különlegese is, de nem egészen egyéniek. Ime: hazánk nagy fia Liszt Ferenc korszakalkotó zeneműben örököltette

dönteni. Se tudásuk, se igazságérzetük hozzá.

Mi nem vagyunk elragadtatva a stockholmi bölcsek gyülekezetétől s nem várunk tőle semmit. S ha mégis örvendünk ennek a konferenciának, ez egész más körülményen nyugszik. Látnuk, hogy megszületett a népek lelkében az új világot vezető gondolat: az igazságos béke gondolata. Az igazságos békéé, amely gondoskodni akar a megszavat világrend helyreállításáról s a társadalmi rétegek igazságosabb elhelyezkedéséről s végül az egészséges fejlődés zavartalan biztosításáról. És ez a gondolat, a népek közös érzése elég erős lesz hozzá, hogy megteremtse a békét a diplomata ellen is.

Kath. Gyermekvédelem.

A háború közvetlen áldozatainak, a hadiárvak ügyének intézményes rendezésére törvényhozási és társadalmi uton a legmesszebbmenő intézkedések történek, melyek kötelességünké teszik a gyermekvédelem nagyobbmértvű felkarolását. Ez a körülmény késztet arra, hogy egyházmegyénk papságához és tanítóik karához intéztem kérésemet, hisz a háborúsított népünk sorsa érzéketlenül és tétlenül nem hagyhat senkit.

Az oláh betörés folytán abban a helyzetben voltam, hogy azt a pár fillért sem kérhettem, mely az egyházmegyei gyermekvédelmet eddig támogatta.

Annál nagyob örömmel tapasztalom, hogy a legutóbbi időben olyan helyekről érkeznek adományok, melyek leginkább érezték a megpróbáltatás súlyos terheit. Biztat a remény, hogy más helyekről annál nagyob lesz a támogatás.

Hálásan emlékeztem meg a gyermekvédelmi központ (Esztergom) kegyes jószágáról, honnan a csekély befizetés ellenére is változatlanul kapom a segítséget. Jelenleg egy gyermekotitrió özvegy hat gyermekének (3—13 évesek) elhelyezése okoz gondot, kik most Miskolcon várják a jó akaratot. Egy 7 éves fiú a kolozsvári

meg a Straszburgi harangokat és a német klasszicizmus első, maig utól nem ért lyrikusa: Schiller, éneket irt a harangról, teremtve azzal oly tankölteményt, melyhez hasonlót a világirodalomban nem találunk. A „Cipruslobokban“ Petőfi búsol a haranggal; Tihanyinak bércetetőm énekl más, régiebb költő. Ha melán ünnepélyvel a néma alkonyon megcsendül a harangszó a tisztes ormokon. Harang. Mindenütt harang, ahol dal kél a költő szívéből.

Egyszer régen, nagyon régen, életem legszomorúbb esztendejében én is rímekben beszéltem a haranghoz. — Áldott jó férjem elhunytá után az első évforduló sz. misére mentem, úgy sírt, úgy mondott a harang jajaigott, mondatnám fenyegetőztött. S én, aki még az elmúlt, boldog évek idealizmusának hatása alatt álltam, amíg lakásomból a templomig értem, úgy feleltem a haranggal:

Sírj csak sírj, úgy nem tudsz sírni
Aho gy az én szívem fáj;
Híjj csak híjj, úgy nem tudsz híni,
Hogy a szétriasztott nyáj
Visszatérjen még a helyre,
Ahol egykor pásztorá
Hűn terelte arra, erre,
Oda nem megyünk soha . . .

R. T.

Szt. Antal árvaházban nyer felvételt, a többi sorsa még elintézetlen.

Hasonló ügyben nem egy kérés érkezik az igazgatósághoz. „Számom a sereget“ „Honnan elégíthetjük ki ezeket“? Várom a választ, a tagdíjak sürgös bekiüldését!

Az 1917 évre történt befizetések ezek: 1.) Gyulafehérvári papság adománya: 43, 2.) László Jánostól Radnóth): 2, 3.) Udvarhely esp. kerületéből: 36 K., 4.) Gyergyói eseperesi kerületből 20 K., 5.) A püspöki hivatal útján: 12 K., 6. Kolozsvári szentpéterei róm. kath. iskolától: 20 K. Összesen: 133 korona. Gyulafehérvár, 1917. május 26. Balázs Ferenc e. m. igazg.

Recesg*

minden részében az Osztrák-Magyar Monarchia. Égbe kiáltó igazságtalanságokra lévén építve, már kezdetől fogva magában hordotta a feloszlás magvait. Azt a sok heterogen nemzetiséget, mely annyi gyűlölettel viseltetik egymás iránt, csak az erőszakú csendőrszurony volt képes együtt tartani. Természetes tehát, hogy a legelső nagyobb rázkodásra szét kellett bomlania az összetartásnak. A császárság alkotó elemeiből hiányzott az összetartó kapocs, a hazaszeretet, mely egyiknek anyja volt, de a másiknak dögvész.

A román nép a monarchiának legműségesebb népe. Az uralkodóházzal szemben tanúsított példás hűségét nem egy háborúban bizonyította be. A hála az volt, hogy zsákmányul dobták a 48-as rebelleseknek. Majd mikor a sok igazságtalansáért a román nép elküldte képviselőit a koronázott király elé védelemért, akkor is a magyar igazságszolgáltatás kezére kerültek. Az eredményt tudjuk! Nehéz börtön.

Elég volt koszorút helyezni Jancu Avram sírjára, ki Ferenc József hadaival együtt harcolt a rebellis magyarok ellen, hogy kitarjuljon a börtön ajtója s elzárja áldozatát.

A magyar törvényeknek volt virága és tövise. A virágok az ő számukra voltak, a töviseket nekünk juttatták. Nekik jogaik, nekünk csak kötelességeink voltak.

Olyan államnak, ahol az uralkodónak nincs hatalma szolgáit kényszeríteni a törvények igazságos végrehajtására, ahol a trónért elesett hősök sírja iránti kegyelet büntény — annak az államnak nincs joga létezni.

Oly uralkodónak nincs joga többé a román nemzet hűségéhez appellálni, aki évtizedeken keresztül martalékul dobta őket a rebelleseknek.

A románok ebben a háborúban sok dicsőséget szereztek a császári zászlónak. Hősiességükért és tenyernyi kiontott vériükért a büdös oláh — elnevezést, ősi lakóhelyükről magyar vármegyékbe való áttelepítésnek és iskoláik becukátásának kilátásba helyezését nyerték.

Hanem az otthoni tervezgetés nem egyezik mindig a vásári számadással.

A román katona egy éj alatt megsemmisítette a gyűlölettel és nagyzási hóbortól sugalmazott ördögi terveket.

Attól a perctől kezdve, hogy Románia a cselekvés terére lépett, tudja mi a kötelessége. Ellenségeink egyszer se tudták pártjukra nyerni a cseheket. A szlávok és ruthének, megtizedelve akasztófa és golyó által, alig várják az orosz felszabadító ha-

* A Gazeta Transilvaniei brassói oláh napilap 1916. szeptember 9-iki számának vezércikke.

szakad, Ausztria németei kacagnak örömben, hogy végre megszabadulnak a követelő, elbizakodott, türelmetlen és pöffeszkedő magyaroktól. Attól a pillanattól kezdve, hogy a román katona Erdély területére lépett, a Habsburg monarchia sorsa meg volt pecsételve.

Közeledik az ősz. Az Osztrák-Magyar Monarchiának legszomorúbb ősze. Az évszázados román fákról lehulló száraz levelek örökre eltemetik a tordái mezőkön a büszke orgyilkosok utódait.

A szent korona, melynek keresztje meggyőzött a sok igazságtalanságotól, remeg a bécsi agg fején. Megátkozta a Gondviselés, hogy éljen addig, míg megbűnhödi nemcsak a saját, hanem elődei bűneit is.

Emberek, jusson eszetekbe: Isten nem ver bottal!

H I R E K.

— **Személyi hírek.** Püspök urunk 11-én Kolozsvárra érkezik, ahol 12.-én és 13.-án az Igazgatótanács s a bizottságok ülésén fog elnökölni. — **Szentiványi** Károly ráfóti prépost egy napig püspök urunk vendége volt.

— **Ürnapján** püspök urunk mondta a sztmisét s tartotta a körmenetet és Balázs Ferenc kanonok pedig beszélt az Oltárszentségről. Este ugyancsak püspök urunk tartotta a barátok templomában a novena bevezető ájtatosságát s szentelte meg az unjonan készült lourdi barlangot.

— **Józsei főherceg városunkbn.** Kéthárom hét előtt Péter István 46 gy. ezredbeli szakaszvezető levelező lapot kapott Józsei főherceg vezérezedestől. Ez állt benne: „Köszönöm vitéz fiam szeretetteljes leveledet, mellyel örömet szerettél nekem. Legközelebb — tán két hét múlva Gyulafehérvárra jövök és akkor be fogok nézni szeretted 46-osaimhoz. Bár csak voltatok itt az én parancsnokom alatt, ti kikkel oly dicső és rettenetes napokat éltem át a Doberdon. Örülök, hogy magánygyeidei jól állanak és megnövisültél. Üdvözlő Józsei főherceg vezérezedes, tábori posta 516.” Másik lapon a doberdói térképére hajló képe s alatta sajátkezü jegyzete: volt hadtestparancsnokod. Harctér, 1917. máj. 17. Józsei fnc. vez.

Június 1-én, pénteken Tövisen volt a főherceg és onnan jelezte rövid úton, hogy átrándul Gyulafehérvárra, hogy az ő kedvenc 46-osait meglátogassa. Az idő rövidsége miatt a hivatalos fogadtatást mellőzni kérte. Június 2.-án, szombaton reggel a 46. pótzászlóalj segédtisztje elébe ment Borbándig. A fenséges úr őt kérdezte először a 46-os ezred mostani harcairól és veszteségeiről és nagy örömmel hallotta, hogy jelentékeny sikerek mellett elenyésző kis veszteség volt emberekből. Délelőtt 9 óra után érkezett meg a fenséges úr a váron kívüli kis gyakorlótérre, ahol az egész 46-os tisztkar s a Doberdon megfordult legénység várta. Berghammer János alezredes a 46. pótzászlóalj parancsnoka fogadta a fenséges urat, megtette jelentését és bemutatta a tisztkart. Minden tiszttel kezefogott a főherceg, és kitüntetéses tisztekkel hosszabban beszélgetett, sokat arcol megismert, többnek a nevére emlékezett és meleg érdeklődéssel volt általában irántuk. Igazán elemében azonban csak a legénység sorai előtt volt a fenséges úr. Sántha András sokszorosan kitüntetett szakaszvezető messziről felismerte és az alezredes úrhoz fordulva azt mondta róla, hogy ez az ezred legderékabb embere. Megdicsért még sokakat a harctéri viselkedésük alapján. Aprajátnagyját végig hallgatta és nem fáradt el

majd fél egy óráig egyfolytában a mások ügyesbajával foglalkozni.

Volt érdeklődő kérdése mindenről. Pannas nem volt. A kérésreket segédtisztje Gróf Pálffy huszárszázados jegyezte fel nagy gondossággal, valamint azok neveit is, akiknek kitüntetése valamilyen okból késik. Látszik egész lényéből, hogy mindenkin akar segíteni, és mindenkinek örömet szerezni. A fenséges úr memóriája csodálatraméltó és a legénység sorai előtt tündöklő bizonyosságát adta mindenre kiterjedő figyelmének.

Volt sok, akire a kórházi látogatásai után is emlékezett, soknak az atyafiai ismeretét, — földjét, házat, vagyonit viszonyait, olyan avatottsággal tudakolta némelyiktől, hogy maga az illető is elcsodálkozott rajta, hogy hogy emlékezhetik ilyen nagy úr olyan apró-cseprő dolgokra, mikor öneki százféle gondja, dolga és tizezernyi embere van?! De Józsei főherceg jószágának épen az adja meg nemes jellegét, hogy legfőbb gondját a nép gyermekeire fordítja. Finom, lassú, halk hangon beszél velük, szép tiszta magyarsággal, szelíd, világos szeméből csak úgy sugárzik a jószág, mikor fiával szól. És mindezt magyarul beszél. A főherceg a 46-osok tisztjétközében ebédelt a tisztkaral s délután 2 óra felé automobilon elutazott. Úgy a gyakorlótérre, mint a távozáskor a tisztkar s a legénység meleg éljenzettel kísérte a legmagyarabb főherceget, aki látogatásával ismét feledhetetlen emléket hagyott fiainak lelkében.

— **Városi közgyűlés.** Június 5.-én a város képviselőtestülete közgyűlést tartott dr. Roska Miklós polgármester elnöklésével. A közgyűlésen tudomásul vették a polgármester évi jelentését s hadikölcsön jegyzésre 20 és 30 ezer, összesen ötvenczer koronát szavaztak meg. Ezzel a város jegyzése 220.000 koronára emelkedett. A gyöngyösi tűzkárosultaknak 600 koronát szavaztak meg. Szó volt azonkívül az építendő városi szeszifőző felállításáról.

— **A Szociális Misszió Társulat** hadi rokkantak, árva és özvegyek szakosztályának szervezésére Meller Rudolfné és Schlichta Margit június 15-én városunkba érkeznek s ugyan az nap délután 6 órakor a városháza nagytermében előadást tartanak a helyi szervezet tagjainak.

— **Football verseny.** A gyulafehérvári I. cs. és kir. tartalékos tiszti iskola i. hó 10-én vasárnap délután 5 órakor a főgimnázium válogatott csapatával labdarúgó versenyt rendez. A bevételt a gyöngyösi tűzkárosultak javára fordítják. Belépő díjak: I. hely 1 kor., II. hely 60 fillér.

— **A Régészeti Egyesület** június 3.-án tartott választmányi ülésén Avéd J. alelnök 4 örökös alapító, 10 alapító és 4 rendes tagot jelentett be. Elhatározta a választmány, hogy boldogult Cserni Béla pénzügyintézményét megvásárolja a múzeum számára. Az egyesület céljaira a város 2400 koronát, Fuchs Nándor 500 koronát adományozott. A gyűlésen Balázs Ferenc kanonok elnököl.

— **Vizgák a papnevelőben.** A papnevelőben az évváró vizgák június 12-én kezdődnek. A papszentelés június végén lesz. — **Adakozás.** Fuchs Nándor nagykereskedő 150 koronát adományozott főgimnáziumunknak hadba vonultak gyermekeinek jutalmazására.

— **Koronagyűlés.** A küllői kerületi papság László János fungens esperes elnöklésével május 22-én tartotta a háborús viszonyok miatt egyetlen koronagyűlését. Bevezetéképen a papság megyőnt, megáldozott és sztmisét hallgatott. Szt. mise után következett a gyűlés, melyet László János esperes megnyitója vezetett be. A lelkipásztorok háború utáni kötelemnyeiről szözlöt. A megváltozott viszonyok új helyzetek elé állítják a lelkipásztorokat. Átalakult lélekkel jönnek vissza a harco-

sok, akik nehezen fognak behelyezkedni a mlőbe, amely talán szíten átalakult az ő távoitétuk miatt. Gondolkozunk kell a módozatokról, hogy a felmerült ellentéteket elsimítsuk, a megzavart harmóniát visszaállítsuk. — A gyűlésnek ezenkívül kiemelkedő pontja volt Lakatos János hosszúasszói plebános közvetlen tapasztalataim alapuló felolvasása: Tapasztalataim a háborúban; irányelvek a háború után. Felolvasó konstatálta, hogy a háború kezdetben jó hatással volt minden rendű és rangú katonák lelkére. Tisztek, akik azelőtt nem tördtek a vallással, gyóntak s lelki életet éltek. A háború második fele már fálsátságot hozott; elégedetlenség, zúgolódás vet erőt a lelkeken. Természetesen voltak kivételek, mint pl. általában a székelyek, akik erősen hitben nevelkedtek fel. Akik a háború előtt vallástalank, a társadalmi rend felforgatói, úszítók, szóval a gonosz pennának voltak hívei, azok itt is „könynyűnek találtattak.” Hasonlóan leköttötte a figyelmet elnököl esperes előadása, melyben a miniszteriumoknak és felsőbb bíróságoknak egyházi ügyekre vonatkozó döntvényeit csoportosította.

— **Szobor mgáldás.** Bálványosváraljáról értesítenek, hogy 3 búgó hívó adokozásából szép Mária szobrot szereztek be a templom számára, melyet Szmollen Pál lelkész pünkösds első napján áldott meg könnyeket fakasztó beszéd kíséretében. A 3 adakozó közül Vas Istváné 100, Orbán Mártonné 40 és özv. Szabó Károlyné 10 koronával járult hozzá a szobor beszerzéséhez.

— **A Szociális Misszió Társulat** Brassóban is megalakult a kath. Nőegyesület kebelén belül, szakosztályokat szervezett s megkezdte áldásos működését: gyermekházat létesített és növédő irodát állított fel. A gyermekházban már februárban és márciusban 150 gyermek nyert elhelyezést. A Szoc. M.T. egy vagon élelmiszert is küldött a menekülteknek és szükségét szenvedőknek. A szociális ismeretek bővítésére az egyesület női tagjainak vállalkozási, szociális, ker. növédelmi előadásokat tartottak. Összesen 8 előadás volt. Mint előadók szerepeltek: Szekula Katinka, Gályné Borosnyai Margit, Szombathényi Pálászi Mária polg. isk. nőtanítók és Sándor József törvsz. bíró. Ennek a szakosztálynak különben Szekula Katinka a mozgató lelke, kinek fáradszhatatlan társadalmi tevékenységét előnyösen ismerik Brassóban. Van azonkívül szt. Antal jótékonyági és betegápolási szakosztályuk is. A Nőegyesület megható módon fejzte ki ragaszkodását az elhurcolt Meisel apát iránt, amennyiben novenát tartottak a nagy nélkülözések közt élő lelkipásztor szerencsés életbenmaradásáért és szerencsés hazatéréséért.

— **Lelkigyakorlatok tanítónőinknek.** A kath. tanítónők orsz. egyesülete ez évben is június hó 29-étől július 3-ig szentgyakorlatot tart a budapesti Szt. Szív zárdában, s azután pedagógiai értekezletet. Három résztvevőnek utazási költségeit püspök urunk fogja fedezni. Akik e kedvezményben részesülni akarnak, szándékukat jelezzék a püspök urnál június hó 20.-ig.

— **A székelyudvarhelyi áll. főreáliskola,** mely a menekülteskor Szakolcára költözött, többé nem tér vissza, hanem a jövő tanévben Kolozsváron nyílik meg. Az intézet, mely közel 50 évig állott fenn, a városban levő két főgimnázium miatt gyér népességű volt s az államnak minden egyes tanuló évi ezer koronájába került. A kolozsvári kath. főgimnázium ellenben egymaga két középiskolának adhatna növendéket.

— **Az orosz cárok sorsa.** A történelem bizonyítja, hogy kevés kivétellel tragikus volt e cárok vége és csak kevésnek sikerült ép bérrel, lemondással kikerülni a

forradalmárok golyóját vagy törét. Rettenetes Iwán borzasztó halála megfelelt nevének: megmérgezték és csak 12 napi rettenetes kínlás után következett be a halála.

Hamis Demeter a forradalom kitérésének híreire a moszkvai Kreml ablakából veti le magát, összetörve, félholtan az örföngő csöcseléknek martalékává lesz, mely a szó szoros értelmében darabokra tépi. Alexis, Nagy Péter fia és I. Katalin cárné szintén méreg áldozatai lettek. III. Pétert saját felesége taszítja le a trónról és gyilkoltatja meg. Orloff a földre teperte a cárt, reátérdelt és fojtogatni kezdte. A testőrség parancsnoka Baratinsky herceg és Teploff azalatt egy asztalkendőből hurkot készítettek, amellyel áldozatukat megfojtották. II. Katalin cárné parancsára a trónja fosztott Iwán cárt 24 éves korában börtönben két tiszt a leggyalázatosabb módon ölte meg, miután a cárné évek óta súlyos börtönben fogva tartotta. I. Pált palatofaradalom fosztotta meg trónjától és életétől. Az összeesküvők hálósobájára törnek, Jeschwell herceg kardja markolatának egy csapásával zúzza össze a cár koponyáját. Zuboff gróf főlovászmester lerántja a testőrség egy tisztjéről a kard-sziját és azzal fojtja meg a cárt. Mikor 1825-ben híre ment, hogy I. Sándor nem halt meg természetes halállal, Talleyrand azt mondotta: ideje már, hogy az orosz cárok megváltoztassák haláluk módját. II. Miklós cár nagyatyja, II. Sándor 1881-ben nihilisták merényletének esett áldozatul. Bezárja a sort II. Miklós, az elcsapott cár, akivel valószínűleg be is fejeződik a cárok története.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Közérdekből. Olyan általánosságban van megírva, hogy ebből sem a támadás lényegéről, sem céljáról nem értesül az olvasó közönség s így a cikk elveszíti érdekességét.

Többeknek. Elnöki megnyitókát nem közlünk, mert köztapasztalat szerint ezeket csak az illetékes elnökök olvassák el. Tisztelettel kérjük azonban az elnöki megnyitók szerzőit, sziveskedjenek a megnyitást egy kis fáradsággal rendes értekezéssé átalakítani, s akkor mint közérdekű cikket közönnel vesszük.

Vasárhely. Nem tagadjuk, hogy lapunk cikkei közt néha elég feltűnő ellentétek mutatkoznak, de ezek u. nev. nyilt kérdések, amelyekhez mindenki szabadon hozzá szólhat saját felelősségére.

Kéziratokat vissza nem adunk.

Névtelen levelekre nem válaszolunk.

Szám: 208.

1917. vhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulaféhevári kir. járásbírósnak 1912 Sp. I. 760/3. számú végzése következtében Dr. Demény Henrik ügyvéd által képviselt Bórgyár részvénytársaság javára 422 K. s jár. erejéig 1916. évi június hó 14-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1500 koronára becsült bórók és ló nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a nagyenyedi kir. járásbírósnak P. K. 3990/2.—916. számú végzése folytán 133 kor. 84 fillér eddigi költség erejéig Tövis községben adós lakásán leendő megtartására 1917. évi június hó 21-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitűzettek és ahhoz

a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nagyenyed, 1917. évi május hó 16-ik napján.

Schottl J. Lajos,
kir. bir. véghtó.

Szám. 168.

1917. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbírósnak 1916. évi Pk. 209—6 sz. végzése következtében Dr. József Manó helyi ügyvéd által képviselt Magyarigeni takarékpénztár javára, czelnai lakos ellen 126 K s jár. erejéig 1916. évi március hó 19-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 700 kor-ra becsült következő ingóságok u. m.: 1 tulok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a gyulaféhevári kir. járásbírósnak 1916. évi P. K. 449/4. sz. végzése folytán 126 K. tőkekövetelés, ennek 1914. évi július hó 2 napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 76 kor. 80 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Szabó Ferencz zárgondnok Magyarigeni lakásán leendő megtartására 1917. évi június hó 20-ik napjának délelőtti 7 órája határidőül kitűzettek és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés

az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Gyulaféhevárt. 1917. évi május hó 31 napján.

Szentmiklós András
kir. bir. vgható.

Szám: 149.

1917. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy gyulaféhevári kir. járásbírósnak 1915. évi 5306 számú végzése következtében Dr. Demény Henrik ügyvéd által képviselt Kereskedelmi bank r. t. javára. adós ellen 24 K s jár. erejéig 1916. évi február hó 2-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 5800 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 1 téhen, a mely ingó a Szerdahelyi tkptár 180 kor, Szászsebesi tkptár 300 kor, Albina tkptár 40 kor, s. j. kielégítésére is nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a gyulaféhevári kir. járásbírósnak 1916-ik év P. K. 664—4. számú végzése folytán 24 kor. tőkekövetelés, 40 kor-nak 1914. évi augusztus hó 1. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 31 K 50 fill.-ben bíróilag már megállapított költségek erejéig, adós lakásán Gyulaféhevárt leendő megtartására 1917. év június hó 13-ik napjának délutáni 4 órája határidőül kitűzettek és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Gyulaféhevárt, 1917. évi május hó 25-ik napján.

Szentmiklós András
kir. jbir. vgható.

FLEMMICH A. FIAI

sima és minifázott selyemszövetek meckanikai szövődése

WIEN,

VI., Webgasse 43.

Alapított 1838.

600 alkalmazott.

GUÁR:

Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

duz választékban, mindenféle és ókeresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból

a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

Felelős szerkesztő: Rass Károly.

Nyomatott a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában (Schäser Ferenc) Gyulaféhevárt.